

V Bruseli 14. mája 2024
(OR. en)

9160/24

ECOFIN 491
SOC 316
BUDGET 31
STATIS 59

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	9159/24
Predmet:	Výzvy v oblasti fiškálnej udržateľnosti vyplývajúce zo starnutia obyvateľstva – závery Rady (14. mája 2024)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o výzvach v oblasti fiškálnej udržateľnosti vyplývajúcich zo starnutia obyvateľstva, ktoré Rada prijala na svojom 4 023. zasadnutí 14. mája 2024.

ZÁVERY RADY
O VÝZVACH V OBLASTI FIŠKÁLNEJ UDRŽATEĽNOSTI VYPLÝVAJÚCICH ZO
STARNUTIA OBYVATEĽSTVA

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

1. UZNÁVA, že počet obyvateľov EÚ by mal v nadchádzajúcich rokoch začať klesať. Spoločnosť starne, keďže počet obyvateľov v produktívnom veku sa výrazne znižuje, zatiaľ čo počet starších ľudí sa zvyšuje. BERIE NA VEDOMIE rôznorodý vývoj v jednotlivých členských štátoch vrátane predpokladaného nárastu počtu obyvateľov vo viacerých členských štátoch, hoci sa očakáva, že všetky členské štáty budú do určitej miery starnúť.
2. ZDÔRAZŇUJE, že starnutie obyvateľstva predstavuje vážnu výzvu pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií, ktorú ešte zhoršuje vysoký pomer verejného dlhu vo viacerých členských štátoch, spomalenie potenciálneho rastu a globálna neistota, ktorá zaťažuje hospodársky výhľad. ZDÔRAZŇUJE, že stratégia fiškálnej politiky by mala byť zameraná na posilnenie fiškálnej udržateľnosti, obnovu fiškálnych rezerv, zabezpečenie vyššieho udržateľného rastu a posilnenie odolnosti EÚ voči budúcim výzvam.
3. SCHVAĽUJE hospodárske a rozpočtové prognózy uvedené v správe o starnutí za rok 2024 pre členské štáty EÚ (2022 – 2070), ktoré vypracovali Výbor pre hospodársku politiku (a jeho pracovná skupina pre starnutie obyvateľstva) a útvary Komisie na základe spoločne dohodnutých metodík a predpokladov. KONŠTATUJE, že prognózy v správe o starnutí za rok 2024 sa v súlade s jej predchádzajúcimi vydaniaми vzťahujú na verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva (dôchodky, zdravotná starostlivosť, dlhodobá starostlivosť a vzdelávanie).

4. VYZDVIHUJE hlavné zistenia správy o starnutí obyvateľstva za rok 2024:

- a) Predpokladá sa, že index ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky v EÚ sa v dlhodobom horizonte prudko zvýši: zatiaľ čo v súčasnosti sú na každú osobu vo veku nad 65 rokov tri osoby v produktívnom veku, do roku 2070 to budú menej ako dve osoby. Nadchádzajúce roky sa budú niesť v znamení generácie tzv. baby boomu, ktorá začína dosahovať vek odchodu do dôchodku. Pokračujúci nárast strednej dĺžky života navyše prispieva k rastúcemu podielu dôchodcov, a to aj vzhľadom na podstatný rozdiel medzi zákonným a skutočným vekom odchodu do dôchodku v mnohých členských štátoch. Miera plodnosti zostáva hlboko pod prirodzenou zachovnou mierou a predpokladá sa, že zvýšenie účasti pracovnej sily a pozitívne čisté migračné toky nebudú stačiť na kompenzáciu celkového poklesu populácie v produktívnom veku.
- b) Očakávaný pokles pracovnej sily znamená, že z dlhodobého hľadiska sa zvyšovanie produktivity stane jedinou hnacou silou potenciálneho rastu HDP. Priemerná ročná miera potenciálneho rastu HDP v EÚ ako celku sa v období 2022 – 2070 predpokladá na úrovni 1,3 %.
- c) Podľa východiskových predpokladov sa predpokladá, že celkové verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva vzrastú z 24,4 % HDP v roku 2022 na 25,6 % HDP do roku 2070 v prípade EÚ, pričom väčšina tohto zvýšenia sa očakáva do roku 2045 a potom sa vo všeobecnosti stabilizuje, najmä v nadväznosti na základný demografický vývoj. Tieto prognózy sa však v jednotlivých členských štátoch značne líšia, pričom pre 17 členských štátov je nárast vyšší ako predpokladaný priemer EÚ. Predpokladá sa, že v deviatich členských štátoch budú celkové výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva do roku 2070 nad priemerom EÚ. K predpokladanému nárastu prispieva takmer univerzálny nárast výdavkov na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť. Predpokladá sa, že vo väčšine členských štátov sa zvýšia aj výdavky na dôchodky. Celkový nárast zmierňujú klesajúce pomery dávok v mnohých členských štátoch.

d) S cieľom zohľadniť značnú mieru neistoty v súvislosti s dlhým prognózovaným obdobím obsahuje správa o starnutí obyvateľstva za rok 2024 niekoľko alternatívnych scenárov. Najmä stabilizácia pomerov dávok by vo viacerých členských štátoch vyvolala veľký tlak na zvyšovanie výdavkov na dôchodky. Nižšia miera rastu produktivity by navyše znamenala menej dynamický rast HDP, čím by sa zvýšil podiel výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva v pomere k HDP. Okrem toho scenár rizika v oblasti zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti, ktorý zohľadňuje nedemografické faktory spojené s technologickým pokrokom a vzostupnou konvergenciou nákladov a pokrytia, vedie aj k výrazne vyšším tlakom na verejné výdavky. Vo väčšine členských štátov tieto scenáre poukazujú na to, že verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva by mohli vzrásť podstatne viac, ako sa predpokladalo v základnom scenári. Naopak, pozitívnejší hospodársky alebo demografický vývoj by znamenal nižšiu relatívnu záťaž pre verejné financie.

5. OPÄTOVNE POTVRDZUJE, že je potrebné ďalej riešiť hospodárske a rozpočtové dôsledky starnutia obyvateľstva, a to aj zabezpečením zdravých verejných financií, zvyšovaním produktivity, ako aj miery účasti a zamestnanosti a prispôbením dôchodkových systémov, systémov zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti týmto výzvam. VYZÝVA členské štáty, aby vykonávali súvisiace odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v rámci európskeho semestra, a to aj v kontexte Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.
6. VÍTA skutočnosť, že vo viacerých krajinách dôchodkové reformy v poslednom desaťročí prispeli k obmedzeniu dynamiky verejných výdavkov, zvýšeniu skutočného veku odchodu do dôchodku a posilneniu príjmovej strany dôchodkových systémov. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité zaujať holistický politický pohľad so zreteľom na finančnú udržateľnosť, ako aj sociálnu primeranosť dôchodkových systémov. Nadchádzajúca správa o primeranosti dôchodkov za rok 2024 dopĺňa v tomto ohľade správu o starnutí obyvateľstva za rok 2024. ZDÔRAZŇUJE, že členské štáty musia ešte v rôznej miere prijať ďalšie opatrenia vrátane zvýšenia skutočného veku odchodu do dôchodku a posilnenia prvkov udržateľnosti v dôchodkovom systéme. PODČIARKUJE, že prepojenie veku odchodu do dôchodku so strednou dĺžkou života podstatne zlepšuje dlhodobú udržateľnosť verejných financií v prognózach správy o starnutí obyvateľstva. VYZÝVA členské štáty, aby sa vyhli zvráteniu už prijatých reforiem na podporu udržateľnosti.

7. VÍTA, že reforma rámca správy hospodárskych záležitostí tým, že sa zameriava na dosiahnutie udržateľného verejného dlhu, zohľadňuje prognózy nákladov na starnutie obyvateľstva v strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch členských štátov a zvyšuje ich význam pre fiškálny dohľad. VYZÝVA Komisiu, aby zahrnula zistenia uvedené v správe o starnutí obyvateľstva za rok 2024 do príslušných oblastí koordinácie hospodárskych a fiškálnych politík v EÚ.
 8. VÍTA skutočnosť, že Eurostat naďalej včas poskytuje demografické prognózy, a v tejto súvislosti ZDÔRAŽŇUJE význam výmen s národnými štatistickými úradmi pri plnom rešpektovaní ich nezávislosti a nezávislosti Eurostatu.
 9. VYZÝVA Výbor pre hospodársku politiku a Komisiu, aby na základe nových populačných projekcií, ktoré má Eurostat poskytnúť najneskôr do marca 2026, aktualizovali do leta 2027 svoju analýzu vplyvu starnutia obyvateľstva na hospodárstvo a rozpočet.
-